

PS-I.431.1.12.2025

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kargowej, Rynek 33.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Małgorzata Rodak** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 71-1/2025 z 17 marca 2025 r. – *kierująca zespołem inspektorów;*
- 2. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 71-2/2025 z 17 marca 2025 r. – *członek zespołu inspektorów;*
- 3. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 71-3/2025 z 17 marca 2025 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 27 marca 2025 r. do 27 maja 2025 r., kontrolę kompleksową w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kargowej (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania jednostki wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 27 marca 2025 r. w obecności pani Arlety Augustyniak Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kargowej.

Inspektor wojewódzki Teresa Ozimek była nieobecna w trakcie czynności prowadzonych w jednostce.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Miejskiej w Kargowej w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kargowej;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kargowej, pocztą e-PUAP.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-20]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.**• Usługi opiekuńcze.**

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50 ust. 1-3) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Miejskiej w Kargowej w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat oraz trybu ich pobierania;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 ;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Nie jest świadczona pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, ani usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych realizowane było w oparciu o zapisy:

- Uchwały Nr 0007.51.2019 Rady Miejskiej w Kargowej z dnia 19 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat oraz trybu ich pobierania;
- Uchwały Nr 0007.401.2024 Rady Miejskiej w Kargowej z dnia 18 marca 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi sąsiedzkie oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, a także trybu ich pobierania.

Ustalono, że koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosił:

- w 2024 r. do 30 czerwca – 42 zł, od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r. – 43 zł;
- w 2025 r. – 47 zł.

W sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na dzień 31.12.2024 r. Ośrodek wykazał, że usługi opiekuńcze świadczone były 13 osobom. Ośrodek nie realizował specjalistycznych usług opiekuńczych, ani usług sąsiedzkich. Z informacji udostępnionej kontrolującym wynika, że w gminie nie ma zapotrzebowania na usługi specjalistyczne jak i usługi sąsiedzkie. Usługi opiekuńcze realizowane są od poniedziałku do piątku, w dni wolne od pracy opiekę sprawują rodziny osób zainteresowanych.

W udostępnionej kontrolującym dokumentacji Ośrodek wykazał, że w kontrolowanym okresie - tj. do 27 marca 2025 r. - realizował usługi dla 12 osób. Świadczył również usługi w ramach programu „Opieka 75+”.

Skontrolowano dokumentację 5 osób (46%) korzystających z usług, z czego 4 osoby miały dofinansowanie z programu „Opieka 75+”.

Klienci to osoby w wieku 65 – 97 lat. Dokumentacja zgromadzona w sprawie, wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. Świadczeniobiorcy posiadają orzeczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem zawartymi w pkt. 6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Usługi opiekuńcze przyznane były na wniosek klientów na czas określony.

Wszystkie osoby miały własne świadczenia emerytalne. Ponośliły częściową odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze stosownie do warunków zawartych w cyt. Uchwale oraz zgodnie z tabelą odpłatności (załącznik do przedmiotowej uchwały). W przypadku zmiany wysokości dochodu Ośrodek wydawał decyzję zmieniającą.

W decyzjach nie określono całkowitego kosztu usług realizowanych w danym miesiącu - wskazany taki zapis.

Zakres przyznanych usług był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta.

Na podstawie analizy akt ustalono, że powodem przyznania usług opiekuńczych są schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia, niepełnosprawnością, w tym ruchową. Osoby miały znacznie, bądź całkowicie ograniczoną zdolność samodzielności. Klienci prowadzili jednoosobowe gospodarstwa domowe.

Pracownik socjalny – w ramach wywiadu środowiskowego - dokonywał oceny potrzeb danego klienta w zakresie usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia.

Klienci korzystali z usług: 5 dni w tygodniu po 3 godziny (2 osoby), 5 dni w tygodniu po 2 godziny (2 osoby), 5 dni w tygodniu po 1 godzinie (1 osoba). Trzech klientów miało wsparcie członków rodziny (w tym, 1 osoba miała dodatkowo pomoc pielęgniarki środowiskowej), dwie osoby radziły sobie samodzielnie.

W wywiadach pracownik socjalny odnotował rodzaje wsparcia jakiego udzielał klientom (w jednym przypadku w planie pomocy brak takiej informacji). Ponadto pracownicy prowadzą zeszyty, w których odnotowują przebieg pracy socjalnej prowadzonej z klientem. Klienci w decyzjach przyznających świadczenie mieli wyszczególniony zakres usług dostosowany do ich potrzeb.

Ośrodek zatrudnia opiekunki w ramach umowy o pracę i umowy zlecenia.

Zespół kontrolny ustalił, że Ośrodek zatrudnia 5 opiekunek. Trzy opiekunki zatrudnione są na umowę o pracę, dwie w ramach umowy zlecenia. Opiekunki prowadzą karty usług opiekuńczych, w których określona jest data, czas i liczba godzin usług opiekuńczych. Wykonanie usługi potwierdzone jest podpisem podopiecznego bądź jego przedstawiciela ustawowego i zatwierdzone przez pracownika socjalnego.

[akta kontroli str. 139-270, 437-480, 682-688, 795-798]

Zadanie realizowane bez uchybień. Jednocześnie zespół kontrolny sugeruje: w decyzjach administracyjnych przyznających świadczenie określić - poza stawką za godzinę - całkowity koszt usług za miesiąc.

- **Zasiłek stały (udzielana pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy).**

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz

poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 31.12.2024 r. z zasiłków stałych korzystało 14 osób. Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierało 10 osób (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Analizie poddano - losowo wybranych 5 teczek klientów, którym w badanym okresie przyznano zasiłek stały – co stanowi 50 % wszystkich decyzji wydanych w powyższym zakresie.

Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (3 osoby), umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (2 osoby). Osoby posiadające orzeczenia o niepełnosprawności miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoby z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miały wskazania do stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Dostosował wsparcie do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku: 58 - 63 lat. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym, pobierali zasiłek pielęgnacyjny (3 osoby). Osoby, których akta poddano kontroli prowadziły samodzielne gospodarstwa domowe. Klienci mieszkali sami (w jednym przypadku pracownik socjalny odnotował, że klient posiada dzieci), brak informacji czy klienci mieli wsparcie ze strony rodziny czy środowiska. W wywiadach środowiskowych - w planie pomocy – odnotowano informacje o dodatkowych formach wsparcia m.in. rozmowa wspierająca, zmiany w zasiłku stałym, wydanie druków do świadczenia wpierającego, pomoc w uzupełnieniu druków, pomoc w skompletowaniu dokumentów w celu złożenia wniosku o świadczenie emerytalne, zasiłek.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkową pomoc, m.in. w formie zasiłku celowego specjalnego na zakup leków i leczenie, specjalnego zasiłku celowego na zakup opału, świadczenia pieniężnego na zakup żywności z programu Posiłek w szkole i w domu.

[akta kontroli str. 21-138, 473-480, 790-801]

Zadanie realizowane bez uchybień.

- **Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.**

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udzielał wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRIPS-03 wg stanu na 31.12.2024 r. – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do **6 rodzin**, w tym 3 niepełnych i 3 wielodzietnych.

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 r. – 5 rodzin objętych wsparciem, w tym 4 rodziny niepełne i 2 wielodzietne;
- 2022 r. – 12 rodzin objętych wsparciem, w tym 6 rodzin niepełnych i 5 wielodzietnych;
- 2021 r. – 15 rodzin objętych wsparciem, w tym 10 rodzin niepełnych i 5 wielodzietnych.

Na podstawie przedstawionego przez Kierownika Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – **na dzień kontroli** – z pomocy Ośrodka korzystało **6 rodzin**, w tym 3 niepełne i 2 wielodzietne, 1 rodzina tworzyła zarówno rodzinę wielodzietną jak i niepełną.

Wszystkim rodzinom świadczone pracę socjalną, jak również objęte były one wsparciem finansowym Ośrodka, w postaci zasiłku celowego, zasiłku okresowego lub finansowania posiłku w szkole w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Cztery rodziny - spośród 6 - objęte były wsparciem asystenta rodziny, w 1 rodzinie została wszczęta procedura niebieskiej karty, a 2 rodziny dodatkowo nadzorował kurator sądowy.

Kontrolujący zbadali akta **5** rodzin korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia Ośrodka (co stanowi 83,33 % dokumentacji rodzin objętych wsparciem w tym zakresie).

Były to osoby w przedziale wiekowym od 33 do 41 lat.

Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim:

- samotne rodzicielstwo- rodzina niepełna;
- wielodzietność;
- niepełnosprawność występująca w rodzinie;
- problemy wychowawcze - niezaradność rodzicielska.

Kontrolujący przeanalizowali także zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury.

Występuje ścisła współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym.

Spośród 5 rodzin, których dokumentacja została poddana kontroli 4 rodziny były objęte wsparciem asystenta rodziny.

Na podstawie przedłożonej informacji Kierownika Ośrodka wynika, że cyt. „Asystent rodziny i pracownik socjalny współpracują w ramach podejmowania działań na rzecz rodziny, asystent informuje pracownika socjalnego o trudnych obszarach pracy z rodziną. W sytuacjach pilnych, a w szczególności, kiedy zagrożone jest dobro dziecka asystent niezwłocznie informuje pracownika socjalnego lub odpowiednie służby. Zgłasza również trudności związane z realizacją usługi, nieuzasadnione nieobecności rodziny w domu, w terminie wyznaczonej wizyty asystenta. Pracownik socjalny rozpoznaje środowisko jako

pierwszy w oparciu o wywiad środowiskowy. Relacje pomiędzy pracownikiem socjalnym a asystentem rodziny są partnerskie i opierają się na współpracy, wymianie istotnych informacji na temat rodziny oraz wspólnego planowania jak najbardziej efektywnych działań na jej rzecz. (...) Wspólnie z rodziną, pracownikiem socjalnym i asystentem rodziny ustalany jest plan pracy z rodziną."

Powyższe oświadczenie znalazło potwierdzenie w skontrolowanej dokumentacji.

Kontrolujący ustalili - na podstawie udostępnionej dokumentacji, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym polega na wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku dalszych działań, czy też wspólnych wizytach w miejscu zamieszkania rodziny. Dokumentacja zawierała m.in. diagnozę sytuacji rodziny, karty pracy socjalnej - na podstawie których należy wnioskować, iż sytuacja rodzin była na bieżąco monitorowana. Działania podejmowane w ramach pracy socjalnej były szczegółowo odnotowywane i ukierunkowane na przezwyciężenie trudnej sytuacji rodziny.

[akta kontroli str. 473-480, 524-548, 558-573, 612-640, 657-681, 690-707, 791-794]

Zadanie realizowane bez uchybień.

- **Zasiłek okresowy (udzielana pomoc osobom z powodu bezrobocia).**

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, **bezrobocie**, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Gmina realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r. z zasiłków okresowych korzystało 20 rodzin, w tym z tytułu bezrobocia 8 rodzin. Odsetek osób korzystających z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia do wszystkich osób pobierających zasiłek okresowy wynosił 40 %

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 – 18 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 8 z tytułu bezrobocia;
- 2022 – 19 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 10 z tytułu bezrobocia;
- 2021 – 11 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 9 z tytułu bezrobocia;
- 2020 – 14 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 9 z tytułu bezrobocia.

Na podstawie przedstawionej w toku czynności kontrolnych informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego wynika, że na dzień kontroli beneficjentów tego

świadczenia było 4 (3 osoby pobierające ten zasiłek to kobiety, a 1 mężczyzna). Wszystkie osoby znajdowały się w wieku produkcyjnym (42 - 48 lat). Przy czym, jeden beneficjent tego świadczenia, z pomocy Ośrodka korzystał już od 2005 r.

Kontroli poddano – 100 % teczek klientów, którzy na dzień kontroli pobierali zasiłek okresowy z powodu bezrobocia.

Wszystkie osoby/rodziny którym przyznano zasiłek okresowy spełniały kryterium dochodowe:

- 1 osoba prowadziła samodzielnie gospodarstwo domowe - wysokość przyznanego świadczenia wynosiła 445 zł.;
- 3 osoby prowadziły wspólne gospodarstwo z innymi członkami rodziny - wysokość zasiłku wynosiła odpowiednio 201,70 zł., 823 zł., 434,55 zł.

W jednym przypadku zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia został przyznany osobie pobierającej świadczenie emerytalne. Świadczenie zostało przyznane z uwagi na fakt, iż w rodzinie występował problem bezrobocia.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Kontrolujący – na podstawie analizy udostępnianych akt - ustalili, że zasiłek okresowy był przyznawany na okres od 2 do 3 miesięcy.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, klienci uzyskali dodatkową pomoc w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Podejmowane działania w ramach pracy socjalnej nie zawsze były odnotowywane w rodzinnym wywiadzie środowiskowym. W wywiadach środowiskowych często nie wskazano innej formy wsparcia prócz wsparcia finansowego.

Rodzinny wywiad środowiskowy jest kluczowym dokumentem pracy socjalnej. Jest to swoisty protokół z wizyty w środowisku, na podstawie którego ustala się sytuację rodzinną, mieszkaniową, materialną i dochodową oraz zdrowotną świadczeniobiorców.

Wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia. W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnej interwencji pracownika socjalnego zatrudnionego w podmiocie uprawnionym, wywiad przeprowadza się niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia z pomocy społecznej (...).

W toku analizy dokumentacji, brakowało szczegółowych opisów podejmowanych czynności oraz indywidualnych planów pomocy, co uniemożliwiało ocenę rzeczywistego przebiegu i skuteczności udzielanego wsparcia. W wywiadach środowiskowych nie wskazano innej formy wsparcia prócz wsparcia finansowego. Ponadto, nie w każdym przypadku wywiad był kompletny. Brakowało podpisów pod oświadczeniami strony o tym, że dane przedstawione w wywiadzie są zgodne z prawdą czy daty pierwszego zgłoszenia o pomoc do Ośrodka.

Nie jest możliwe zweryfikowanie, czy pracownik socjalny faktycznie udzielał osobom zgłaszającym się o pomoc pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy – zgodnie z art. 119 ustawy o pomocy społecznej. Ośrodek nie wykorzystywał możliwości wypłaty świadczenia w formie rzeczowej - pomimo występujących problemów z alkoholem u niektórych beneficjentów pomocy społecznej. W każdym przypadku świadczenie przyznawane były na wniosek strony, ośrodek nie korzystał z możliwości przyznania pomocy z urzędu.

Zdaniem zespołu kontrolnego Ośrodek nie wykorzystywał kontraktu socjalnego jako narzędzia pracy socjalnej zmierzające do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Co potwierdza skontrolowana dokumentacja - żadna z osób, której dokumentację poddano kontroli nie miała zawartego kontraktu socjalnego.

[akta kontroli str. 473-480, 708-790]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie dokumentowania pracy socjalnej w wywiadzie środowiskowym. Ponadto zespół kontrolny sugeruje wykorzystywanie narzędzia jakim jest kontrakt socjalny w pracy socjalnej oraz podjęcie szerszych działań wobec długoletnich beneficjentów pomocy społecznej w wieku produkcyjnym.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Na terenie gminy Kargowa nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych. Gmina zapewnia schronienie w 2 wskazanych w ustawie - formach tj. schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku

dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi reguluje Uchwała Rady Miejskiej w Kargowej.

Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Kargowa podpisała 1 umowę na gotowość zabezpieczenia schronienia dla swoich mieszkańców tj.:

- z Centrum Pomocy Potrzebującym ARKA w Będzinie (Porozumienie nr OPS.421.2.2023 z 31.10.2023 r.), na okres 01.01.2024 – 31.12.2029 r. Porozumienie dot. zabezpieczenia 1 miejsca w schronisku dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi w Dąbrowie Górniczej.

Gmina jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją nr 49.

Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi reguluje Uchwała Nr 0007.135.2020 Rady Miejskiej w Kargowej z 28 września 2020 r.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach:

tj. noclegowni oraz ogrzewalni dla osób bezdomnych. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

W okresie objętym postępowaniem kontrolnym – brak osób zmagających się z kryzysem bezdomności z gminy Kargowa.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 P stan na 31.12.2024 r. nie udzielił pomocy z tytułu bezdomności żadnej osobie - brak wniosków o pomoc w tym zakresie. Z ustnych wyjaśnień Kierownika ośrodka wynika, że na terenie gminy Kargowa, brak osób zmagających się z kryzysem bezdomności. Również brak wiedzy o osobach z terenu gminy Kargowa, przebywających na terenie innych gmin. Tym samym ośrodek nie udzielał pomocy z powodu bezdomności tj. w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (pracy socjalnej) oraz kierowania do placówek dla osób bezdomnych.

Z uwagi na brak osób zmagających się z kryzysem bezdomności - do analizy przyjęto dokumentację osób zmagających się z problemem alkoholizmu, gdzie występuje ryzyko zagrożenia bezdomnością.

Osoby zmagające się z problemem alkoholizmu są objęte świadczeniami pieniężnymi oraz motywowane do podjęcia leczenia odwykowego. W przypadku 1 osoby zmagającej się z problemem alkoholowym, brak działań w tym zakresie.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 3 osób tj. 100% osób, gdzie jednym z powodów udzielanego wsparcia był problem alkoholowy: 1 osoba prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe, 2 osoby zamieszkują wspólnie z rodziną. Wszystkie osoby są w wieku produkcyjnym. Żadna nie pracuje zawodowo – 2 osoby są zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy (bez prawa do zasiłku) – wykonują prace dorywcze. Osoba prowadząca samodzielne gospodarstwo domowe - nie utrzymuje kontaktu z rodziną. Wszystkie osoby mają zabezpieczoną sytuację bytową (mieszkaniową). Utrzymują się ze świadczeń z pomocy społecznej tj. zasiłku

okresowego z tytułu bezrobocia, zasiłku celowego na zakup żywności z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”.

W ramach prowadzonej pracy socjalnej, 2 osoby były motywowane do podjęcia leczenia odwykowego; 1 osoba w wyniku terapii pozostaje w abstynencji. W przypadku 1 osoby, brak prowadzonej pracy socjalnej w zakresie motywowania /kierowania do podjęcia leczenia odwykowego oraz aktywizacji zawodowej.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie zawierał z ww. osobami kontraktów socjalnych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci zawarcia z klientem/rodziną kontraktu socjalnego. Zdaniem kontrolujących, korzystanie przez Ośrodek z możliwości, jakie daje ustawodawca, w szerszym zakresie, przyczyniłoby się do większej aktywizacji osób w kryzysie.

[akta kontroli str. 473-523, 612-640, 689]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. W przypadku 1 osoby zmagającej się z problemem uzależnienia alkoholowego - brak wsparcia w formie pracy socjalnej. Zespół kontrolny sugeruje ponadto wykorzystywanie dodatkowych narzędzi pracy socjalnej tj. zawierania z klientem/rodziną kontraktów socjalnych.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2024 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2024 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Kargowa wynosiła – 373 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku

do liczby mieszkańców gminy (5.925 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 30.06.2024 r.) stanowiła ok. 6,30% populacji.

Na terenie gminy Kargowa nie funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy. W przypadku potrzeby – gmina podejmie działania w celu zawarcia stosownego porozumienia z gminą, na terenie której funkcjonuje ośrodek wsparcia.

Z ustnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że żaden mieszkaniec gminy nie jest zainteresowany usługami i wsparciem oferowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy. Na dzień kontroli, brak osób z gminy Kargowa korzystających ze wsparcia ww. placówki. W przypadku wystąpienia potrzeby (złożonego wniosku), gmina podejmie działania w celu zawarcia stosownego porozumienia z gminą, na terenie której funkcjonuje ośrodek wsparcia.

Gmina Kargowa nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie są świadczone z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy (brak wniosków w dzienniku korespondencyjnym).

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc w ramach prowadzonej pracy socjalnej nie jest w pełni dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 11 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 1 osoba (tj. 9%) posiadająca orzeczenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodem chorobowym 02-P. Osoba ta prowadziła samodzielne gospodarstwo domowe i była w wieku produkcyjnym.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację ww. świadczeniobiorcy (tj. 100%) korzystającego z zasiłku stałego. Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie poza zasiłkiem stałym, otrzymała również zasiłek celowy na zakup żywności w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Ponadto pobierała świadczenie w formie zasiłku pielęgnacyjnego. Z orzeczenia o niepełnosprawności wynika, że występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji, oraz wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto klient ma wskazania do aktywizacji zawodowej poprzez zatrudnienie w warunkach pracy chronionej lub na stanowisku pracy przystosowanym do posiadanego schorzenia. Nie wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej.

W wywiadach środowiskowych, w zakładce praca socjalna – pracownik socjalny wskazywał jako plan pracy: rozmowa, porady, informacja dot. wsparcia osób niepełnosprawnych.

Udzielana pomoc w ramach prowadzonej pracy socjalnej nie była w pełni dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta. Brak wskazania szczegółowych (ukierunkowanych) celów form pracy socjalnej z klientem. W dokumentacji klienta będącego w wieku produkcyjnym - brak informacji o motywowaniu go do próby podjęcia zatrudnienia dostosowanego do jego możliwości (odnalezienia się na rynku pracy). Ponadto brak informacji o samodzielności klienta w środowisku, który posiada znaczny stopień niepełnosprawności.

[akta kontroli str. 473-480, 655-656]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje wskazywać w aktach klienta (wywiad środowiskowy) szczegółowych celów działań w ramach prowadzonej pracy socjalnej z klientem oraz informacji nt. oceny funkcjonowania w środowisku, w szczególności osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym.

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2024 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2024 – 2025 do dnia kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2024 r. wydatkowano na ten cel kwotę 197.281,00 zł, natomiast na 2025 r. zaplanowano 430.100,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r. oraz danymi na dzień kontroli - w domach pomocy społecznej przebywało 7 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina.

Gmina prowadziła postępowania w stosunku do 2 osób zobowiązanych w partycypowaniu kosztów odpłatności za osobę umieszczoną w placówce.

W kontrolowanym okresie Ośrodek skierował do DPS cztery osoby (skierowania z 2024 r.) Na podstawie analizy rejestru wpływających spraw kontrolujący nie stwierdzili braku odmów skierowania do placówki.

Klienci to osoby w wieku 48 - 88 lat. Posiadali orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności (4 osoby, 1 osoba posiadała zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia).

Decyzje o skierowaniu do placówki były wydane w terminie od jednego dnia do jednego miesiąca od dnia złożenia wniosku. Decyzje o umieszczeniu w placówce były wydawane przez właściwy PCPR w terminie od siedmiu do trzydziestu siedmiu dni od wydania decyzji o skierowaniu (4 osoby). W przypadku jednego klienta, Ośrodek wydał decyzję o skierowaniu w terminie 1 miesiąca od daty złożenia wniosku, następnie po upływie kolejnego miesiąca zmienił tą decyzję - w zakresie nadania jej rygoru natychmiastowej wykonalności.

Klienci zamieszkali w placówce:

- w dniu wydania decyzji o umieszczeniu – 1 osoba;
- w terminie 27 dni od wydania decyzji o umieszczeniu – 1 osoba;
- w terminie 34 dni od wydania decyzji o umieszczeniu – 1 osoba;
- w terminie 38 dni od wydania decyzji o umieszczeniu (pierwsza dec. o skierowanie) – osoba;
- w terminie 15 dni od wydania decyzji o umieszczeniu – 1 osoba.

Kontrolowane wywiady środowiskowe zawierały informacje o sytuacji bytowej klienta, możliwościach udzielenia wsparcia w środowisku zamieszkania, w odniesieniu do stanu zdrowia podopiecznego. Udzielane formy wsparcia to między innymi: udzielenie wyjaśnień w sprawie ponoszenia odpłatności za dom pomocy społecznej, propozycja umieszczenia w ZOL na czas oczekiwania na dps, rozmowa z klientem na temat sytuacji materialno-bytowej, rozmowa z pracownikami Zakładu Opiekuńczo-Pielęgnacyjnego.

Klienci mieszkali sami (4 osoby) – w wywiadzie brak informacji czy mieli wsparcie członków rodziny, jedna osoba mieszkała z członkiem rodziny.

Wszyscy klienci posiadali własne świadczenia – emerytury (4 osoby), rentę socjalną (1 osoba), z którego ponosili odpłatność za pobyt w dps, jednocześnie gmina ponosiła częściową odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej.

[akta kontroli str. 271-418, 802-805]

Zadanie realizowane bez uchybień. Wskazane jest zawieranie bardziej szczegółowych informacji dotyczących zapewnienia klientowi wsparcia w okresie oczekiwania na umieszczenie w placówce.

- **Praca socjalna**

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 3 pracowników socjalnych.

W 2024 r. pracę socjalną w terenie realizowało 3 pracowników socjalnych, w tym 1 specjalista pracy socjalnej.

Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej w 2024 r. świadczona była 117 rodzinom, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej 43 rodzinom. Odsetek rodzin, którym świadczona była pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej wynosił 37 %.

W pozostałych latach statystyka ta przedstawiała się następująco:

- w 2023 r. – odsetek ten wynosił 45%;
- w 2022 r. – odsetek ten wynosił 32%;
- w 2021 r. – odsetek ten wynosił 24%;
- w 2020 r. – odsetek ten wynosił 8%.

Prowadzona praca socjalna nie była ukierunkowana i dokumentowana należycie.

Praca socjalna - prowadzona w badanym okresie- nie była odpowiednio dokumentowana, co znacznie utrudnia ocenę jej zakresu, przebiegu oraz skuteczności. Prowadzony jest zeszyt pracy socjalnej, gdzie zapisy pracy socjalnej są prowadzone w sposób ogólny, bez dostosowania do indywidualnych potrzeb klientów. Nie jest możliwe określenie komu taka forma pracy socjalnej była świadczona, gdyż w kolumnie grupa odbiorców pracy socjalnej wpisane jest „klienci OPS”. W wywiadach środowiskowych w rubryce inna forma wsparcia często były powielane sformułowania „rozmowa, porady, informacje”.

W jednym przypadku beneficjent pomocy społecznej korzystał z pomocy Ośrodka już od 20 lat, co może świadczyć o:

- uzależnieniu się od pomocy społecznej;
- niewystarczającej skuteczności dotychczasowych działań pomocowych.

W omawianym przypadku istnieje też duże prawdopodobieństwo- dziedziczenia bezradności życiowej i utrwalania zależności od instytucji pomocowych przez kolejne pokolenie (beneficjent tworzy wspólne gospodarstwo z pełnoletnimi dziećmi)

Nie wykorzystywano kontraktu socjalnego jako narzędzia pracy socjalnej

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 za 2024 r. wynika, że Ośrodek w 2024 r. nie zawarł żadnego kontraktu socjalnego. W pozostałych latach statystyka ta wyglądała następująco:

- 2023 – 0 kontraktów socjalnych część A, 0 kontraktów socjalnych część B;
- 2022 – 0 kontraktów socjalnych część A, 0 kontraktów socjalnych część B;

- 2021 – 0 kontraktów socjalnych część A, 1 kontraktów socjalnych część B;
- 2020 – 1 kontraktów socjalnych część A, 0 kontraktów socjalnych część B.

Z uwagi na specyfikę prowadzonej pracy socjalnej szczegółowo odniesiono się do problematyki pracy socjalnej - w każdym skontrolowanym zagadnieniu.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej. Nie wszystkie wywiady środowiskowe były należycie wypełnione.

W poddanej kontroli dokumentacji -osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, zasiłków okresowych, osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanych do domów pomocy - zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej).

Wszystkim decyzjom nadawany był rygor natychmiastowej wykonalności, a decyzje dostarczane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub osobiście. Pomoc przyznawana była na wniosek.

Nie przykładano jednak należytej staranności do kompletności składanych wniosków i wywiadów środowiskowych. W niektórych przypadkach wywiad środowiskowy nie był wypełniony starannie – brakowało np. dat przyznania ostatniej pomocy czy daty pierwszego zgłoszenia się po pomoc. Ponadto w niektórych przypadkach nie było stosownych podpisów - pod oświadczeniami składanymi – przez stronę postępowania.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Kargowej (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Kierownika Ośrodka);
- akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdań resortowych MRiPS-03 oraz MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;

- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miejskiej oraz zarządzenia Kierownika Ośrodka.

Ośrodek działa na podstawie Uchwały Nr X/54/91 Rady Miejskiej w Kargowej z 26.03.1991 r. - w sprawie powołania Ośrodka oraz Uchwały Nr 0007.224.2013 Rady Miejskiej w Kargowej z 18.02.2013 r. w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka. W Ośrodku obowiązuje Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Kierownika Ośrodka - Nr 0112.1.2019 z 04.01.2019 r.

Kierownik Ośrodka posiada Upoważnienie Nr 0052.2.2022 Burmistrza Kargowej z 03.01.2022 r. do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.

Warunki lokalowe Ośrodka nie zapewniają komfortowych warunków pracy. Dostęp do Ośrodka bez barier architektonicznych.

Ośrodek zlokalizowany jest na parterze, 1 piętrowego budynku przy ul. Rynek 33, w Kargowej. W tym samym budynku – funkcjonuje również Urząd Miejski w Kargowej.

W dyspozycji Ośrodka pozostają łącznie 3 pomieszczenia biurowe – jeden pokój przeznaczony dla Kierownika Ośrodka, drugi pokój dla 3 pracowników socjalnych, trzeci pokój dla pozostałych pracowników Ośrodka.

Wejście do budynku nie posiada barier architektonicznych – szerokie otwory drzwiowe. Na drzwiach wejściowych - do pomieszczeń Ośrodka - znajdują się informacje w języku brajla. Przed budynkiem znajduje się parking, w tym wyznaczone miejsce dla osób z niepełnosprawnością.

Klienci przyjmowani są w pomieszczeniu pracowników socjalnych lub Kierownika Ośrodka. Istnieje możliwość również przyjęć interesantów w pokoju nr 4, należącego do zasobów Urzędu Miejskiego w Kargowej.

W ocenie zespołu kontrolnego warunki lokalowe Ośrodka nie zapewniają komfortowych warunków pracy – 3 pracowników socjalnych w jednym niewielkim pomieszczeniu, brak pokoju przyjęć interesantów na potrzeby Ośrodka, tylko 3 pomieszczenia przeznaczone dla 7 pracowników Ośrodka.

Z ustnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że w 2026 r. planowane jest przeniesienie siedziby Ośrodka do zakupionego przez miasto budynku (do remontu) przy ul. Browarnej (dawna gazownia), w Kargowej.

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałki w godz. 7:00 – 16:00, od wtorku do czwartku w godz. 7:00 – 15:00 oraz w piątki w godz. 7:00 – 14:00.

Teren gminy podzielony jest na 3 rejony opiekuńcze zgodnie z liczbą obecnie zatrudnionych pracowników socjalnych. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

Sposób ewidencjonowania przyjęć interesantów: książka korespondencyjna, notatka. W Ośrodku prowadzony jest również rejestr wyjazdów pracowników socjalnych w teren.

Decyzje administracyjne odbierane są osobiście przez klientów ośrodka lub dostarczane pocztą tradycyjną. Wszystkie decyzje dostarczane są za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Wszyscy pracownicy Ośrodka mają możliwość skorzystania z porad Radcy Prawnego zatrudnionego w Urzędzie Miejskim w Kargowej, w godzinach pracy Urzędu. Ponadto dla klientów Ośrodka - w Urzędzie Miejskim w Kargowej - dostępny jest punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i mediacji. Godziny dyżurów: poniedziałki 12:00 – 16:00, wtorki 8:00 – 12:00 (informacja dostępna na stronie internetowej Ośrodka).

Na dzień kontroli Ośrodek spełniał określone przepisami ustawy o pomocy społecznej wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w Ośrodku określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy, świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio **na jednego pracownika socjalnego przypadało 1.975 mieszkańców** (liczba mieszkańców ogółem – 5.925 – stan na 30.06.2024 r. dane GUS) oraz **39 środowisk pracy objętych pracą socjalną** (łącznie 117 rodzin objętych pracą socjalną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 31.12.2024 r.).

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej Ośrodkiem określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Od 01.01.2022 r. zatrudniona w Ośrodku na stanowisku Kierownika.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy

posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach m.in. z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej, bezpieczeństwa pracownika socjalnego, cyberzagrożeniach w podmiotach publicznych, przeciwdziałania narkomanii. Dwóch pracowników socjalnych uczestniczyło również w szkoleniach merytorycznych z obszaru ustawy o pomocy społecznej.

[akta kontroli str. 271-480,549-557]

Zadanie realizowane bez uchybień. W ocenie zespołu kontrolnego warunki lokalowe Ośrodka nie zapewniają komfortowych warunków pracy.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych.
2. Zakres usług opiekuńczych był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Wsparcie klientom świadczą również członkowie rodziny.
3. W decyzjach przyznających usługi opiekuńcze nie określono całkowitego miesięcznego ich kosztu.
4. Osobom korzystającym z zasiłku stałego Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.
5. Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.
6. Występuje ścisła współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym.
7. Podejmowane działania w ramach pracy socjalnej nie zawsze były odnotowywane w rodzinnym wywiadzie środowiskowym. W wywiadach środowiskowych często nie wskazano innej formy wsparcia prócz wsparcia finansowego.
8. Prowadzona praca socjalna nie jest szczegółowo dokumentowana tj. brak ustalenia planu pomocy z klientem dostosowanego do jego potrzeb oraz sytuacji życiowej. Zeszyty pracy socjalnej poszczególnych pracowników – nie wskazują realizacji działań

- z konkretnym klientem.
9. Brak wykorzystywania dodatkowych narzędzi w pracy socjalnej tj. kontraktu socjalnego.
 10. Nie wszystkie rodzinne wywiady środowiskowe były należycie wypełnione.
 11. Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.
 12. Brak oceny funkcjonowania w środowisku osób - w szczególności - posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym.
 13. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
 14. Na terenie gminy Kargowa nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy. Brak stosownego porozumienia z gminą, na terenie której funkcjonuje ośrodek wsparcia.
 15. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
 16. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
 17. Ośrodek prowadzi postępowania w stosunku do rodzin zobowiązanych do wnoszenia opłaty na rzecz członka rodziny umieszczonego w dps.
 18. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miejskiej w Kargowej oraz zarządzenia Kierownika Ośrodka.
 19. Warunki lokalowe Ośrodka nie zapewniają komfortowych warunków pracy.
 20. Ośrodek spełnia wszystkie wymagane wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.
 21. Pracownicy socjalni i kierownik posiadają wymagane na zajmowanym stanowisku kwalifikacje zawodowe, oraz w badanym okresie podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punkcie 10, 13 stanowi uchybienie.

Wnioski ujęte w punkcie 3, 7, 8, 9, 12, 14,15, 19 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka w Kargowej.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kargowej, pod pozycją nr 14.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kargowej, drugi Burmistrzowi Miasta Kargowa, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Małgorzata Rodak

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

Gorzów Wielkopolski, dnia 02 czerwca 2025r.

Kierownik Ośrodka:

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej

Arleta Augustyniak

Kargowa, dnia 10.06.2025r.